

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Başbakan Sayın Ahmet Davutoğlu tarafından Anayasa'nın 98'nci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ve 99'nci maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 11.04.2016

Engin Altay
İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Bilindiği üzere Türkiye'de Araştırma ve Öğretim Özgürlüğü Uluslararası Çalışma Grubu (*Groupe internationale de travail - GIT: "Liberté de recherche et d'enseignement en Turquie"*), Türkiye'de öğretim elemanlarının ve araştırmacıların maruz kaldıkları baskı, engelleme ve hak ihlalleri konusunda belgelere dayalı bir bilgi akışı sağlamak amacıyla kurulmuş ve bu konularda çalışmalarını sürdürmektedir. Grubun Mart 2016 ayında yayınladığı "Akademide Hak İhlalleri Dosyası" incelendiğinde diğer hususlar bir yana Dosyanın "Kişiyi Özel Kadrolar" başlığını taşıyan bölümünde ülkemizde üniversitelere bilim insanı alırken bile kayırmacılığın ulaştığı boyutları göstermektedir. Söz konusu bölümde:

"Belirli kişilere özel olarak tahsis edilen adrese teslim akademik kadro ilanları, son dönemde özellikle kamu üniversitelerinde yaygın bir uygulama alanı bulmaktadır. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, ilgili maddelerinde, üniversitelerin akademik kadro alımlarında kanunda belirtilen asgari koşulların yanında belirli kadrolar için "Yükseköğretim Kurulunun onayını almak suretiyle, münhasıran bilimsel kaliteyi artırmak amacıyla yönelik olarak, bilim disiplinleri arasındaki farklılıkları da göz önünde bulundurarak, objektif ve denetlenebilir nitelikte ek koşullar belirleyebileceğini" belirtmektedir.11 Ancak 2012-2014 yılları arasında üniversitelerin öğretim elemanı alımlarında verdiği ilanlarda, bilimsel kriterlerden ziyade kurumların ve idarecilerin inisiyatiflerinin rol oynadığı görülmekle beraber söz konusu hukuka aykırı ve bütünüyle keyfi kararlara dayanan bu uygulama, kadrolaşmanın önünü açmakta, üniversiteleri itibarsızlaştırmaktadır.

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı, yardımcı doçentlik kadrosu için vermiş olduğu 4 Temmuz 2013 tarihli ilanında, "sosyal hizmet eğitim ve öğretim sürecinin yapısında pedagog rolü modeli" konusunda doktora şartı aramıştır. Çanakkale İdare Mahkemesi 21 Nisan 2014 tarihli kararıyla işlemi iptal etmiş, kadro ilanları için öngörülen "bilimsel kaliteyi artırma amacıyla" ve ilanlarda getirilen ek koşulların belirli bir kişiyi tanımlar nitelikte olmaması gerekliliğine dikkat çekmiştir.

Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Turizm Fakültesi, yardımcı doçent kadrosu ilanında, "turizm alanında yüksek lisans yapmış ve sırt çantalı turistlerin seyahat motivasyonları konusunda doktora yapmış olmak" niteliğini aramıştır. YÖK tez veri tabanı kayıtlarına göre ise aranan niteliği yalnızca tek bir kişi karşılamaktadır. Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi'nin aynı dönemde diğer kadro ilanlarında da "adrese teslim ilanlara" yer verdiği görülmüştür: "bulanık matematiksel programların doğrudan çözümünde bulanık sıralama fonksiyonlarının uygulanması konusunda doktora yapmış olmak", "filtreli vakum Ark yöntemiyle üretilen çinko ve kalayoksitlerin

karakterizasyonu ve üretimi alanında doktora yapmış ve optik filmler alanında 5 yıl tecrübesi olmak” vb.

Keyfi kadro ilanları örneklerine son dönemde Yıldırım Beyazıt, Gazi, Akdeniz, Tunceli Üniversitelerinde de rastlanmaktadır. **Akdeniz Üniversitesi** Edebiyat Fakültesi, Aralık 2012 tarihli Felsefe Bölümü için açılan doçentlik ilanında, “ortaçağ felsefesi doçenti olmayı” özel koşul olarak aramış, söz konusu işlem 13 Aralık 2013 tarihinde Antalya 3. İdare Mahkemesi tarafından, “ilanda yer alan ek koşulun Yükseköğretim Kurulunun onayı alınmadan, üniversite tarafından belirlendiği ve bu nedenle yasal düzenlemeye uyulmadan yapıldığı” gerekçesiyle hukuka aykırı bulunmuştur. **Tunceli Üniversitesi** Pertek Sakine Genç Meslek Yüksekokulu’nun Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü için verdiği yardımcı doçent ilanında “fizik alanında doktora yapmış olup, kanser ilaçlarının proteinler ve membranlarla etkileşiminin NMR yoluyla incelenmesi konularında çalışmalar yapmış olma” kriterine yer vermiştir. **Yıldırım Beyazıt Üniversitesi** Tıp Fakültesi için açılan 35 kişilik akademik kadro ilanı da adrese teslim ilanlar bakımından çarpıcı bir örnektir. İlanlarda “üst düzey sağlık idareciliği”, “ilaç etik kurul sertifikası sahibi olma”, “Erasmus programları konusunda deneyim sahibi olma” ve “konstipasyon (kabızlık) cerrahisi konusunda deneyim sahibi olma” gibi kişilere özel ve diğer adayları dışarıda bırakan engelleyici ek kriterler belirlenmiş, atama işlemlerinden önce Ankara Tabip Odası (ATO) ve Sağlık Sosyal Hizmet Emekçileri (SES), ataması yapılacak isimleri öngörerek bir “atanacaklar listesi” oluşturmuş ve notere onaylatmıştır. Sonuçta 32 kişilik atanacaklar listesinden 31 ismin fakülteye atamaları gerçekleşmiştir. **Gazi Üniversitesi** Rektörlüğü tarafından Aralık 2013’te Tıp Fakültesi için açılan 15 kişilik kadroya da ATO noter onaylı bir atanacaklar listesi hazırlamış, 15 kişilik listeden 8 ismin ataması gerçekleşmiştir. ATO Yönetim Kurulu Başkanı Özden Şener, üniversitenin verdiği ilanların kişiye özel olduğunu anladıklarını ve bunun üzerine notere başvurduklarını belirtmiştir: “Gazi Üniversitesi’nin 12 ve 31 Aralık’ta verdiği ilanların kişiye özel kadro ilanı olduğunu anlamıştık. Gazi Üniversitesi yayınladığı ilanlarda aradığı 15 akademisyen için koştuğu şartların kişiye özel şartlar olduğunu anlamak çok kolaydı. Notere başvuru yaparak, alınacak isim listesini verdiklerini ve alınacak isimleri beklemeye başladık. Notere başvurduğumuzda belirttiğimiz 8 kişinin atandığını Noter de onayladı. Bu isimleri bulmak için, aranan alanlardaki akademisyenlerle sohbet etmek yeterli oldu. Başvuru yapacak akademisyenleri engellemek için koşulan şartlar engelleyici nitelikteydi.”

Adrese teslim ilanlardan, verildiği tarihlerde geniş bir kesimin de tepkisini çekmiş olan en çarpıcı örnek ise, 11.04.2012 tarih ve 28261 sayılı *Resmî Gazete*’de yayımlanan 6287 sayılı Kanun ile adı **Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi** olarak değiştirilen Rize Üniversitesi’nde çeşitli fakülteler için verilen kadro ilanları olmuştur. Söz konusu ilanlarda Tıp, Mühendislik ve Fen Edebiyat Fakültelerine birer doçent, Su Ürünleri Fakültesi’ne iki doçent, İlahiyat Fakültesi’ne bir yardımcı doçent atanacağı bildirilmiş, açıklama bölümündeyse doğrudan ilgili kadrolara atanacak kişilerin isimlerine yer verilmiştir. Bu ilan üzerine Eğitim Sen Merkez Yürütme Kurulu 1 Ağustos 2013 tarihinde “Büyük Usta Ne Düşünüyorsun Bu Hususta?” başlıklı açıklama metni yayınlamış, Milletvekili Sezgin Tanrıkulu TBMM’de verdiği soru önergesinde kadro ilanında atanacak öğretim elemanlarının nitelikleri yerine kimlik bilgilerinin yer almasının hukuka aykırılığına dikkat çekmiştir.

Öyle görünüyor ki öğretim elemanlarına ilişkin kadro ilanları, ilgili anabilim dallarının ihtiyaçlarını gözetmeden, dekanlık ya da rektörlüklerin inisiyatifiyle belirlenmekte, kriterlerde objektif ve akademik nitelikler yerine üniversitelerdeki kadrolaşmaya hizmet eden, hukuka aykırı, subjektif standartlara yer verilmektedir. Yasal düzenlemelere göre, üniversitelerin öğretim elemanı alımlarına getirebileceği ek kriterin, öncelikle akademik kaliteyi artırmayı amaçlaması, objektif ve denetlenebilir nitelikte olması gerekirken yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi üniversiteler,

belirli kişileri tarif eder nitelikte, keyfi, akademik bir standart gözetmeyen özel kriterlere sıklıkla başvurmaktadır. Adrese teslim ilanlar böylelikle üniversiteleri belirli siyasi görüşler ve çıkarlar üzerinden bir hizipleşmeye götürmekte, üniversiteler gittikçe daha bağımlı, her türlü iktidar manipülasyonuna açık ve niteliksiz hale getirilmektedir. Akademisyenliğin birtakım “tanındıklar” aracılığıyla ilerlenebilecek bir ekmek kapısına dönüşmesi, özgür düşüncenin üretim alanı olması gereken akademiye temellerinden sarsmakta ve itibarsızlaştırmaktadır.”

Hususlarına yer verilmiştir.

Akademik kurumlar bir ülkede bilimsel temelde eğitim veren ve öğrenci yetiştiren kurumlardır. Bu kurumlarda bağımsızlık, tarafsızlık ve akademik ve bilimsel değerler saygınlık temel ilkelerdir. Böyle olunca akademik çevrede işe alınmada ve terfilerde kayırmacılığın hiçbir şekilde düşünülmemesi gerekir. Çünkü bilimsel çalışmanın siyasi bir tarafı yoktur. Ancak bu kurumlara siyaset ve kayırmacılık sokulunca yukarıda sayılan her türlü değerler ortadan kalkmakta ve kolay bir şekilde işe alınan, akademik unvan alanlar da bu değerleri siyasi ve başka nedenlerle kolayca harcayıp akademik ve bilimsel nitelikler yerine başka niteliklere göre akademik personel alımına gidilmekte ve bunun sonucu olarak ülkemizde bilimsel çalışmalar yeteri kadar yapılamamaktadır. Bu tespitlerin sonucu uluslararası alanda itibarı olan kuruluşlarca yapılan araştırma ve hazırlanan raporlarda açıkça görülmektedir. Bu kapsamda:

1- Ülkemizde akademik kurumlara bilim öğretmek üzere yapılan alımlarda kayırmacılık yapıldığını düşünüyor musunuz?

2- Söz konusu Raporda iddia edilen hususlar doğru mudur? Doğru ise söz konusu yasal olmayan uygulamalar ve bu uygulamaları yapan ilgililer hakkında ne tür işlemler yapılmıştır?

3- Akademik kurumlara akademik personel alımında kayırmacılığın önlenmesi konusunda çalışmalarınız var mıdır? Varsa nelerdir?

4- Yukarıda adı geçen üniversitelere alınan akademik personelin uluslararası bilim endekslerinde yer alan çalışmaları ve atıf sayıları nedir? İlgili kişilerin hakemli dergilerde (ulusal ve uluslararası) yayımlanmış kaç makaleleri vardır?